

Реферат на тему: "Проспер Меріме"

Проспер Меріме

Проспер Меріме народився 28 вересня 1803 р. в Парижі. Його батько був художником за фахом і винахідником за покликанням. Мистецьки обдарованою була й мати майбутнього письменника. До їхньої домівки часто приходили люди творчих професій. Вони цікавились усім, окрім політики. Хлопчик перейняв цю аполітичність і зберіг її протягом усього життя: Меріме не брав участі в політичному житті Франції, байдуже сприйняв усі революції, свідком яких став, а суспільні проблеми не відбилися в його творах. Замість цього він сконцентрував свою увагу на вивченні мистецтва, духовної культури, історії та літератури.

У 1819 р. Меріме за бажанням батька вступає до університету на правознавчий факультет, який закінчує в 1823 р. Юнака не цікавить юриспруденція, і весь свій вільний час він віддає грецькій та іспанській мовам, філософії, англійській літературі. Цей інтерес не згасне й пізніше. Поглибленню ерудиції Меріме чимало сприяли подорожі по Іспанії і Корсиці. Непогано він знав і рідну Францію, яку об'їздив уздовж і впоперек після того, як у 1834 р. став інспектором історичних пам'яток. Протягом 40-50 років він написав низку історичних праць з історії Стародавнього Риму, Росії та України (зокрема, трактати про історію запорозького козацтва та про Богдана Хмельницького), літературно-критичних статей про іспанську та російську літератури, перекладав Пушкіна і Гоголя. У 1844 р. його було обрано членом Французької академії наук, а потім і Академії написів.

Перші художні твори письменника — п'єси збірки "Театр Клари Гасуль" (1825) і "Гузла, або Збірник іллірійських пісень, записаних в Далмації, Боснії, Хорватії та Герцеговині" (1827). Остання книга стосується слов'янських культур.

Одна з найголовніших тем романтизму — історичне минуле. Меріме віддавав належне і їй. У 1828 р. він видав історичну драму "Жакерія", де намагався "дати уявлення про жорстокі звичаї XIV століття"; у 1829 р. — історичний роман "Хроніка царювання Карла IX", який відтворює атмосферу релігійних воєн 1572 р. та розповідає про події Варфоломійської ночі. Автор виводить на сцену не тільки історичних персонажів, а й вигаданих героїв — братів Бернара і Жоржа де Мержі, які з причин релігійної ворожнечі опинилися в протилежних таборах і врешті-решт Бернар мимоволі стає винуватцем смерті Жоржа. Ерудиція Меріме та вміння проникати в самий дух історичних подій дали змогу створити детальну реконструкцію французького суспільства XVI століття.

"Хроніка царювання Карла IX" — єдиний роман у творчості Проспера Меріме. Надалі його улюбленою формою стала новела, що вирізняється великим розмаїттям тем і форм. У 1833 р. Меріме опублікував книгу "Мозаїка", яка містила короткі енергійні новели різного характеру: реалістичні ("Матео Фальконе", "Взяття редуту"), фантастичні ("Видіння Карла XI", "Федеріго"), велику психологічну новелу "Етруська

ваза" та ін. Найбільш відомі й досконалі новели письменника були створені у період 1834 — 1845 років. То були досить великі твори, які нагадують повісті ("Подвійна помилка", "Душі чистилища", "Ільська Венера" і "Кармен") і навіть короткий роман ("Коломба"). Протягом подальших п'ятнадцяти років Меріме писав здебільшого історичні праці та літературно-критичні статті, займався перекладацькою діяльністю. І тільки перед смертю створив останні три новели — "Блакитна кімната", "Локіс", "Джуман".

За сюжетом новели Меріме — це яскраві і цікаві оповіді, що зображують сильні характери, "цілних людей". Серед них є новели, в яких змальовується сучасна Франція ("Етрусська ваза", "Подвійна помилка", "Блакитна кімната" та ін.), але здебільшого дія відбувається в екзотичних країнах ("Матео Фальконе" — Корсика, "Кармен" — Іспанія, "Джуман" — Алжир, "Локіс" — Литва). Використовує автор і барвисті старовинні легенди ("Душі чистилища" — ще одна версія Дон Жуана) або містичні історії ("Ільська Венера" — розповідь про те, як статуя Венери нібито скоїла жорстоке вбивство нареченого відразу після весілля). Одне слово, на зовнішньому рівні новели Меріме видаються здебільшого романтичними.

Однак знову-таки письменник підриває цей романтизм зсередини стриманим, точним, іронічним і навіть сухим стилем оповіді. Ще один улюблений прийом Меріме, який також сприяє нейтралізації романтичної піднесеності сюжету — це введення оповідача. То ерудит, який мандрує різними країнами світу з метою ознайомлення з культурними цінностями. Неважко помітити, що оповідач є своєрідним другим "я" самого Меріме. Об'єктивна та обов'язково дещо насмішувата розповідь оповідача є водночас коментарем, який ставить під сумнів вірогідність незвичайних подій або пропонує їх раціональне трактування. Нерідко в новелах до захоплюючого сюжету вводяться уривки, які стилістично імітують наукові трактати. Ці "трактати" розкривають зв'язок поведінки, психології персонажів з оточенням і в такий спосіб також стримують крайнощі романтизму.

Однією з найпопулярніших новел Проспера Меріме є "Кармен". Ця новела з'явилась у журналі 1 жовтня 1845 р., але задум її виник набагато раніше — ще під час подорожі Меріме до Іспанії 1830 р. Там він зустрів прототип жіночого образу — циганку Карменсіту. Перш ніж розпочати твір, письменник здійснив велику дослідницьку роботу, простудіювавши наукові праці про історію циган, мову цього народу. Усі ці зусилля мали на меті забезпечити правдивість того "місцевого колориту" і того справді іспанського характеру, що зображаються в новелі.

Сюжет твору захоплюючий. Мандрівник-француз, фахівець з давньої історії, зустрічає колишнього солдата, а тепер розбійника Хосе Марію, який розповідає йому про свою пристрасть і ревності до циганки Кармен. Хосе, який був тоді єфрейтором і сподівався стати офіцером, уперше побачив вродливу циганку серед робітниць тютюнової фабрики і був зачарований її вульгарною, безсоромною і водночас демонічною красою. В наступному епізоді Хосе змушений супроводжувати Кармен до в'язниці, бо вона під час бійки різнула ножом хрест-навхрест обличчя іншої робітниці.

Кармен, скориставшись тим, що Хосе закохався в неї з першого погляду, втікає з-під варті. Натомість до в'язниці потрапляє вже Хосе. Його понижують у званні до простого солдата. А Кармен і далі переслідує його, як зла доля: вони зустрічаються на вулиці. Хосе йде за нею, мов слухняна дитина, і стає рабом пристрасті. Кармен, чиє кохання вирізняється крайньою непостійністю, грається бідним чоловіком, а той страждає від ревнощів. Кармен є причиною бійки між Хосе і поручиком його полку, а це означає, що військова кар'єра Хосе остаточно зіпсована. Він стає контрабандистом, але це не є запорукою вірності Кармен у коханні до Хосе. Вона безупинно дає підстави для ревнощів Хосе, який дедалі більше палає пристрастю. Усе завершується трагічно. У Кармен з'являється новий коханець — пікадор Лукас, і Хосе добре бачить, що циганка байдужа до нього. Не маючи більше змоги стримувати свій гнів, досаду і біль, він вбиває її ножом та віддає себе в руки правосуддя.

Отже, в унікальному мистецькому світі Меріме зійшлися піднесеність романтизму і раціональність та тверезість неокласицизму, підкріплені аналітизмом і критицизмом реалізму. Ефект такого поєднання був вражаючим — людська природа відкрилася Просперові Меріме несподівано глибоко. Новела " Кармен" — незаперечний доказ уміння письменника читати в душах, бо тільки знавець сердечних таємниць міг так психологічно вірогідно та переконливо, з такою силою і пристрастю і водночас без перебільшення, без мелодраматичних ефектів й штучного пафосу розповісти про вічну драму кохання.